

Det står skrevet i evangeliet etter Lukas (Luk. 2, 40-52)

Og gutten vokste og ble sterk, fylt av visdom, og Guds nåde var over ham.

Hvert år pleide Jesu foreldre å dra til Jerusalem for å feire påske. Da han var blitt tolv år, dro de som vanlig opp til høytiden. Men da høytidsdagene var over og de skulle hjem, ble gutten Jesus igjen i Jerusalem uten at foreldrene visste om det. De trodde han var med i reisefølget, og gikk en dagsreise før de begynte å lete etter ham blant slektninger og venner. Da de ikke fant ham, vendte de tilbake til Jerusalem for å lete etter ham der. Først etter tre dager fant de ham i tempelet. Der satt han blant lærerne, lyttet til dem og stilte spørsmål. Alle som hørte ham, undret seg over hvor forstandig han var og hvor godt han svarte. Da foreldrene så ham, ble de slått av undring, og hans mor sa: «Barnet mitt, hvorfor har du gjort dette mot oss? Din far og jeg har lett etter deg og vært så redde.» Men han svarte: «Hvorfor lette dere etter meg? Visste dere ikke at jeg må være i min Fars hus?» Men de forsto ikke hva han mente med det han sa til dem.

Så ble han med hjem til Nasaret og var lydlig mot dem. Men hans mor tok vare på alt dette i sitt hjerte. Og Jesus gikk fram i alder og visdom. Han var til glede for Gud og mennesker.

Nåde og fred være med dere, fra Gud vår skaper, frigjører og livgiver!

Vi legger bak oss en juletid, hvor juleevangeliet fra Betlehem har hatt en dramatisk parallellfortelling fra situasjonen i Midtøsten. Helt fra 7. oktober har lidelsen der gitt julefeiringen et alvorlig mørkt bakteppe. Men også andre steder, som i Ukraina, i Sudan eller Iran, og også i vårt land hvor mennesker kjemper for å beholde varmen. Det er for mange erfaringen av jul og høytid, hvordan kontrastene blir ekstra tydelige for oss, ja, hvordan det vakre, også bringer frem det vanskelige.

Juleevangeliet blir til i en tid med okkupasjon og stor politisk uro, og allerede dager etter det lille barnets fødsel, legger kong Herodes planer om å drepe det. Josef blir varslet i en drøm, og den lille familien blir flyktninger i Egypt. Av frykt for sin egen makt og posisjon, beordrer kong Herodes at alle guttebarn under to år skal drepes. Men det lille barnet og hans foreldre har allerede flyktet, så de blir spart. Først etter kongens død, reiser familien tilbake. Så går det tolv år, før neste gang vi hører om Jesu barndom og oppvekst. «Og gutten vokste og ble sterk, fylt av visdom, og Guds nåde var over ham» leste vi. Som så mange andre, har Jesus og familien hans en tradisjon å reise til tempelet i høytiden, og vår fortelling er nettopp hentet fra en slik pilegrimstur. Ja, nærmest som et postkort fra en feriereise, skildrer Lukas hva som hender på turen, Jesus blir borte fra sine foreldre, og blir værende i Jerusalem. Jesus er i tempelet hvor han har satt seg ned å lytte, stille spørsmål, svare og å være i samtale med dem som er samlet rundt ham. De undret seg over svarene hans, visdommen og innsikten. Midt i denne eksistensielle dialogen blir Jesus revet tilbake til hverdagen, da hans foreldre finner han etter tre dager og de er mildt sagt opprørt. Forståelig nok. «Hvorfor lette dere etter meg», spør Jesus. «Visste dere ikke at jeg måtte være i min Fars hus?»

Fortellingen om Jesu barndom er en fortelling som rommer både guddommelige perspektiver og dypt menneskelige erfaringer, og gang etter gang bryter Jesu ord og handling med forventninger og religiøse tradisjoner. Foruten om de apokryfe skrifter, er det ikke mange skildringer av Jesu barndom og ungdomstid. Allikevel, gjennom juleevangeliet og i fortellingen om Jesus som 12-åring i tempelet, blir vi utfordret til å lytte til hvordan teologien formes nedenfra, fra livserfaringer; fra barneperspektiv. Nærmest som et metodisk poeng,

erfares fortelles evangeliet fra et barns fødsel, og senere fra fattige, de som har falt utenfor, fra kvinnene. Det lille barnet kom ikke med en religion med utmeislede dogmer, heller ikke en politisk ideologi eller en krigsbragd, men den nye tidsregning tar utgangspunkt i et lite barns fødsel hvor fortellingen om Guds kjærlighet forstås i lys av levd liv, av strevd liv. Og rundt det lille barnet samles skaperverk og menneskehet i tilbedelse og undring.

Fortellingen om Jesus som 12-åring i tempelet er et av motivene Emanuel Vigeland har brukt som inspirasjon for et av glassmaleriene her i alterpartiet, og dere ser bilde av det på fremsiden av programmet. Med sandaler på føttene, rød kappe, gylne krøller og med en hånd på sitt hjerte og den andre pekende ned i Den hellige skrift, står han trygt og oppreist blant eldre herrer. De gamle har langt skjegg og i hendene bærer de bøker, og på den måten får Vigeland frem at de er beleste lærde. Som en illustrasjon av preteksten er det en interessant tolkning Vigeland leder oss til; det er ikke først og fremst gjennom høylytt debatt eller strategisk argumentasjon evangeliet utfoldes her, men ved å lytte til, stille spørsmål, undre seg, for så å la det åpenbare seg nye perspektiver og refleksjoner over tro, liv og verden. Ja, det er forunderlig, at åpenbaringen av Gud ikke skjer i det mektige og prangende, heller ikke i det fromme og pertentlige, men i et helt alminnelig liv, i en barnefødsel, i en fattig familie på flukt, en 12-åring på rømmen i tempelet – evangeliet åpenbart på sitt sted og i sin sammenheng. Og det er nettopp i dette, `i sitt sted og sammenheng` at det gode budskap åpenbares i møte med mennesker og deres liv, både som enkeltmennesker og som fellesskap.

Så fortsetter fortellingen om Jesus, men neste gang vi hører noe om Jesu liv, er når han som 30-åring begynner sitt offentlige virke, og gjennom dette får hans visdom og innsikt, kraft i kampen for rettferdighet, i hans arbeid for inkluderende fellesskap, i omsorg for dem som ikke ble regnet for noe. Innsikt og visdom, kraft og kamp holdes sammen når evangeliet åpenbares gjennom Jesu Kristi liv og tjeneste.

Det er særlig tre perspektiver jeg vil løfte frem, av hvordan evangeliet om Jesus Kristus kan leses og forstås inn i vår tid.

For det første er det, at selv om evangelistene til stadighet henviser til de gamle messianske profetiene og med forankring i den gamle pakt, så er det i fortellingen om Jesus, Guds kjærlighet i møte med livet at teologien formes. «Dere har hørt det er sagt», sa Jesus, «men jeg sier dere...» er et formular han bruker ved ulike sammenhenger, og som understreker at ordene han kom med hadde en myndighet, en sannhet og en visdom – som et brudd med det som har vært, ja, som den nye tid. Gjennom dette åpenbarer han evangeliets kraft i møte med mennesker og anerkjenner deres verdi gjennom å være åpen for å lytte til og ta på alvor deres livserfaringer, for så å reise opp, invitere inn, løfte frem og anerkjenne hvert enkelt menneske. Teologi forankret i Guds kjærlighet og formet av å lytte til den andre, undre seg og forsøke å forstå, anerkjenne og sette fri. Nåde. Frelse.

For det andre; I dette ligger det en utfordring til oss i å være kirke og kristne. Å være forankret i Guds kjærlighet åpenbart gjennom evangeliet, som utgangspunkt være Jesu Kristi kirke. Det utfordrer vår teologi og tar et oppgjør med alt som vil holde nede, stenge ute og undertrykke. Og det er i dette vi som kirke finner vårt diakonale oppdrag, å lytte til hverandres liv, de kampene vi står i, bekymringene og uroen vi bærer på, frykten og angsten, skammen og skylden, ja, alt det som gjøre oss ufrie, og legge til rette for et fellesskap som anerkjenner alle menneskers uendelige verdi, som tviholder på at Guds kjærlighet ikke bare

er for de få, men for alle og at vi som kirke er ydmyke nok til å sette oss ned å lytte, stille spørsmål, forsøke å forstå – så vi kan se hverandre, lære av hverandre og sammen søke livets kilde, tålmodighetens og trøstens Gud.

Jeg tenker på den lille fortellingen om Jesus i tempelet, og hvor fortvilet foreldrene må ha vært over ikke å finne han igjen før etter tre dager. Av og til, når jeg har hatt barn på besøk i kirka, synes jeg det har vært så fint å leke gjemsel. La barna gjemme seg og så har jeg gått rundt å lett. Det skaper stort engasjement, til glede for store og små, for det er gøy å gjemme seg, og veldig spennende å bli funnet igjen. Det er det dette kirkerommet skal kunne være; et sted å gjemme seg, søke tilflukt, og samtidig et sted å bli funnet igjen, sett og anerkjent.

Gjennom gudstjenesten og ritualene settes livet og våre erfaringer inn i en større sammenheng, som et møtested mellom jord og himmel, tro og liv. Gjennom dåpen tas vi imot i glede over livets under, i konfirmasjonen bekrefter Gud de unge som elsket og uendelig verdifulle, gjennom bryllup gir vi hverandre løfte om å elske og ære for Guds ansikt og ved gravferd blir vi minnet om at dåpens lys forblir når livet slukner, og at våre tider er i Guds hånd, inntil det finner sin hvile hos Gud.

Det tredje perspektivet jeg vil løfte frem, er at evangeliet ikke ble gitt til få, men ble delt med de mange. «Følg meg» sa Jesus og stadig flere har fulgt i hans fotspor. Han inviterte ikke til et isolert religiøst liv fjernt fra virkeligheten, men ut i byens liv, til helt alminnelige mennesker. Kirke og tro hører ikke til innenfor en religiøs sektor, men bærer på verdier og prioriteringer som er viktig for å hegne om menneskeverdet, demokratiet og det gode oss mennesker imellom, og for å ta vare på skaperverket som er gitt oss å forvalte på en klok og bærekraftig måte. Dette kommer ikke til uttrykk gjennom at kirken er et politisk parti og heller ikke at kirken skal komme med politiske løsninger, for i kirken finnes mange ulike politiske meninger og et fargerikt spekter, ja, det er dette som skiller et meningsfellesskap fra et menighetsfellesskap. Men kirken som fellesskap skal søke å løfte frem og gjøre forståelig det verdigrunlaget, som også kommer til uttrykk gjennom Grunnlovens §2 «Verdigrunlaget forblir vår kristne og humanistiske arv» står det, og: «Denne Grunnlov skal sikre demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene.» Som en del av demokratiet er det viktig at vi forsøker å tolke det gamle evangeliets fortellinger, inn i vår tid, inn i våre prioriteringer og valg. Dette hører grunnleggende sammen, både fordi det tar evangeliet på alvor, men også fordi det i vårt land har en viktig forankring i vår kulturhistorie og verdigrunlag og fordi det er avgjørende når vårt samfunn skal utvikles og formes. Fordi politikk og samfunnsutvikling aldri skjer i et vakuum, men i dialog med, i meningsbrytninger, i uenighetsfellesskapet, i mangfoldet - i vår felles søken etter sannhet og mening.

Jesus sitter på tempelplassen. Rundt han er det samlet skriftlærde og kanskje noen andre. Jeg ser for meg at de snakker om livet, om troen, Gud og samfunn.

Visste han at det var akkurat der, han noen år senere, skulle skrive i sanden (eller stikke fingeren i jorda) og utfordre de religiøse konvensjonene? Ja, at det var her han skulle gi verdighet til henne som ble grepet i ekteskapsbrudd, og som loven påbød dem å steine. Men Jesus dømmer ikke, men anerkjenner, reiser opp og sender kvinnen ut med verdighet.

Visste han, der han sitter på tempelplassen, at når han snakker om sin Fars hus, så skal han noen år senere fortelle om sin Fars hus, at der er det mange rom, og rom for alle. Ja, at han skal formidle et bilde av Gud som en som tar imot med åpne armer og ønsker oss velkommen hjem.

Eller visste han, at ordene han sa, sikkert var irriterende og provoserende for noen av de som satt der, men at ordene hans for andre ble til oppreisning, til verdighet, til frihet?

Visste han, at ordene han sa, skulle bli skrevet ned og gjentatt i en kirke over to tusen år etter, hvor de også undrer seg over hans visdom og innsikt – og får del i et budskap som også blir til trøst, kraft og håp for dem som er samlet her. Og at også her blir øyne åpnet, og vi kjenner ham igjen som vår korsfestede og oppstandne Frelser. At også vi kan ta del i oppreisningen, verdigheten og friheten han fortalte om. Ikke bare her i denne kirken, men visste han at det over hele verden ville være mennesker som ønsker å følge hans eksempel og bidra til mer rettferdighet, mer fred, mer himmel på jord?

*Ære være Faderen, Sønnen og Den hellige Ånd,
som var, er og blir, en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.*